

2. Медведева Н. М. Рекламная деятельность в системе правовых объектов науки управления : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.14 «Административное право; финансовое право; информационное право» / Н. М. Медведева ; ГОУВПО «Тихоокеанский государственный университет». – Хабаровск, 2006. – 21 с.

3. Найдеров Ю. А. Административная ответственность за нарушение законодательства РФ о рекламе : автореф. дис. на соискание ученой степени канд. юрид. наук : спец. 12.00.14 «Административное право; финансовое право; информационное право» / Ю. А. Найдеров. – М., 2005. – 24 с.

4. Потапенко М. С. Організаційно-правові засади здійснення контролю за рекламною діяльністю в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право» / М. С. Потапенко ; Нац. аграр. ун-т. – К., 2008. – 20 с.

УДК 34:339.172 (043.2)

Присяжнюк І. О., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шишка Р. Б., д.ю.н., професор

ПРАВОВЕ СТАНОВИЩЕ ТОВАРНОЇ БІРЖІ В УКРАЇНІ

Визначення правового статусу окремого суб'єкта права пов'язане з дослідженням комплексу прав та обов'язків, якими він наділяється, з порядком їх набуття. Це цілком стосується і товарної біржі, оскільки вона є юридичною особою і виступає суб'єктом правовідносин, на неї поширюються загальнотеоретичні положення щодо правового становища юридичної особи. Під правовим становищем розуміється встановлене нормативно-правовими актами місце окремого суб'єкта права в певній системі. При цьому воно визначається, перш за все, його правосуб'єктністю [5, с. 83].

Правове регулювання діяльності товарних бірж характеризується насамперед закріпленням широкої правової автономії їх діяльності, що перш за все знайшло своє відбиття в Законі України «Про товарну біржу» від 10.12.1991 р.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про товарну біржу» товарна біржа є організацією, що об'єднує юридичних і фізичних осіб, які здійснюють виробничу і комерційну діяльність, і має за мету надання послуг в укладенні біржових угод, виявлення товарних цін, попиту і пропозицій на товари, вивчення, упорядкування і полегшення товарообігу і пов'язаних з ним торговельних операцій.

Згідно ст. 279 Господарського кодексу України (далі – ГК України) товарна біржа є особливим суб'єктом господарювання, який надає послуги в укладенні біржових угод, виявленні попиту і пропозицій на товари, товарних цін, вивчає, упорядковує товарообіг і сприяє пов'язаним з ним торговельним операціям.

Згідно з ч. 2 ст. 1 Закону України «Про товарну біржу» вона діє на основі самоврядування, господарської самостійності, є юридичною особою, має відокремлене майно, самостійний баланс, власні поточні та вкладні (депозитні) рахунки в банках, печатку зі своїм найменуванням. Товарна біржа не займається комерційним посередництвом і не має на меті одержання прибутку. Тому можна дійти висновку, що метою діяльності біржі є надання послуг в укладанні біржових угод, виявлення товарних цін, попиту і пропозицій на товари, вивчення, впорядкування і полегшення товарообігу і пов'язаних з ним торговельних операцій [5, с. 88].

З наведених визначень можна визначити основні ознаки товарної біржі: 1) біржа є господарською організацією; 2) об'єднує юридичних і фізичних осіб, які займаються виробничою і комерційною діяльністю; 3) виконує певні, а саме ринкові регулятивні організаційні та економічні функції в економіці: надає послуги з укладення біржових договорів виявлення попиту і пропозицій на біржові товари, товарних цін, вивчає, упорядковує товарообіг і сприяє пов'язаним з ним торговельним операціям; шляхом виявлення курсу товарних цін, попиту і пропозиції; 4) основна її мета – сприяти зведенню в одному місці (на біржі) попиту і пропозиції на певні товари, забезпечувати обслуговування їх обороту; 5) діє на засадах самоврядування і господарської самостійності; 6) має відокремлене майно, самостійний баланс, рахунки в установах банку, печатку зі своїм найменуванням; 7) не займається комерційним посередництвом, не має на меті одержання прибутку; 8) не може бути стороною біржових договорів. Відмінною ознакою товарної біржі від інших юридичних осіб є мета її створення та особливий статус учасників [4, с. 84].

У функціях будь-якого інституту, в тому числі й товарної біржі, виявляються ті завдання, які вона (біржа) повинна вирішувати, її економічне та соціальне призначення. З поміж багатьох, виділяють такі основні функції: 1) організація проведення торгів – передбачає проведення, перш за все, організаційних заходів щодо матеріально-технічного забезпечення торгів, розробки правил біржової торгівлі, проведення торгів безпосередньо, організація біржового контролю за дотриманням встановлених правил торгівлі усіма учасниками торгів; 2) розробка біржових контрактів - це напрямок, що припускає розробку й затвердження біржею стандартних умов типових біржових контрактів (якісна характеристика біржових товарів,

розміри партії товарів, розробка однакових вимог до розрахунків по біржових угодах і т. д.); 3) вирішення спірних питань – це напрямок діяльності біржі забезпечує розгляд третейським судом товарної біржі всіх суперечок, які виникають між учасниками біржової торгівлі із приводу укладання, зміни або виконання біржових угод, організації її проведенням біржових торгів. Загальні умови діяльності третейського суду біржі визначаються Законом України «Про третейські суди»; 4) котирування й регулювання біржових цін – це визначення спеціальної (котирувальної) комісією біржових цін, станом на початок і закінчення торгів. Котирування цін носить офіційний характер і біржі зобов'язані публікувати ціни на товари в біржових бюлетенях; 5) біржове страхування (хеджування) учасників біржової торгівлі від несприятливих для них коливань цін – це одна з найважливіших функцій, що дозволяє знижувати цінові ризики учасників, що виникають внаслідок нестабільності ринку. Дана функція підвищує довіру до біржі, залучає до участі в ній ринкових спекулянтів, підвищує кількість продавців, покупців і посередників; 6) гарантування виконання угод – це напрямок забезпечує належне виконання зобов'язань сторін біржової угоди за рахунок системи гарантійних внесків, а також діяльності спеціального підрозділу біржі клірингового центру; 7) інформаційна функція – це напрямок припускає надання клієнтам, іншим зацікавленим організаціям інформації про наявність товарів, публікація такої інформації в газетах, журналах, інформаційних агентствах. Крім цього кожний учасник біржових торгів забезпечується всією необхідною інформацією для ухвалення відповідного рішення при покупці або продажу товару (інформація про укладені угоди, утворені ціни у т. ч. і на інших біржах, найважливіші політичні й економічні події і т. д.).

Зазначений перелік функцій не є вичерпним і може бути доповнений залежно від конкретних економічних умов діяльності біржі [3, с. 200-201].

Отже, особливість правового становища товарних бірж полягає у здійсненні ними спеціальних видів діяльності: надання послуг при укладенні біржових угод; виявлення попиту та пропозиції на товари і товарні ціни; вивчення та упорядкування товарообігу.

Література

1. Господарський кодекс України (зі змінами та доповненнями) від 16.01.2003 р. № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – Ст. 144
2. Про товарну біржу: Закон України від 10. 12. 1991 № 1956-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 10. – Ст. 139
3. Берлач А. І. Біржове право України: Навч. посіб. / А. І. Берлач. – К.: Університет «Україна», 2007. – 348 с.

4. Бочкова І. І. Товарна біржа як учасник господарських правовідносин в умовах ринкової економіки / І. І. Бочкова // Форум права. – 2011. – №3. – С. 83-87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://archive.nbuv.gov.ua/e-journals/FP/2011-3/11biiure.pdf>

5. Олійник О. С. Поняття, ознаки, правова природа товарної біржі як особливого суб'єкта господарювання / О. С. Олійник // Вісник вищої ради юстиції. – 2012. – №3 (11). – С. 82-94

УДК 346.3 (043.2)

Раїнчук І. І., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Шишка Р. Б., д.ю.н., професор

АГЕНТСЬКІ ДОГОВОРИ: КОЛІЗІЙНІ ПИТАННЯ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

З 2004 р. на законодавчому рівні закріплені агентські відносини, які до набрання чинності Господарським кодексом України регулювалися нормами старого Цивільного кодексу, а саме: загальними положеннями про зобов'язання, договори доручення і комісії. В новому Цивільному кодексі агентським відносинам присвячено окрема стаття 243 «Комерційне представництво» [2]. А Господарський кодекс, який набув чинності 1 січня 2004 р., присвячує агентським відносинам розділ 31. Цікаво, що в міжнародній практиці сторони агентських договорів називаються «Принципал» і «Агент», а кодекс іменує сторони: «комерційний агент» і «суб'єкт, якого представляє агент» [3, с. 8].

Відповідно до п. 1 ст. 295 Господарського кодексу України комерційне посередництво (агентська діяльність) є підприємницькою діяльністю, що полягає в наданні комерційним агентом послуг суб'єктам господарювання при здійсненні ними господарської діяльності шляхом посередництва від імені, в інтересах, під контролем і за рахунок суб'єкта, якого він представляє.

Звичайно, агентський договір поєднує в собі ознаки, які притаманні договору доручення і комісії. Серед них слід виокремити наступні:

1) агентський договір має такі схожі риси з договором доручення: агент діє від імені суб'єкта, якого він представляє, як повірений від імені довірителя; агент, як і повірений – не набуває жодних прав та обов'язків за укладеними ним договорами; зобов'язаний особисто виконувати дії, на які він уповноважений договором, що покладає на нього певні обов'язки